

VAN ZOYS TOT SOEST

TIJDSCHRIFT VAN DE „HISTORISCHE VERENIGING SOEST“

13e jaargang nr. 1 - zomer 1992

**Foto omslag:
"Oudersvrucht". Langhuisboerderij te Soesterberg.
Gebouwd ca. 1800 aan de "van de Griendtlaan".**

Historische Vereniging Soest
Opgericht 8 mei 1980

Bestuur

Voorzitter : P.J. van Doorn, Schoutenkampweg 113, Soest
Secretaris : Mevr. E. Stolwijk, Kruisweg 2, Soest, Telefoon 02155-17113
Penningmeester : J.Th. van der Putten, Leeuwerikweg 30, Soest
Overige leden : P.J. van den Breemer, Vosselveldlaan 21, Soest
A.J. van den Dijssel, Irenelaan 7, Soest
J.E.J. Hilhorst, Plasweg 57a, Soest
W.C.J.M. Peters, Van Mecklenburglaan 24, Soest
W. Schimmel, Steenhoffstraat 77a, Soest
G. Staalenhoef, Speenkruid 11, Diemen
Redactie : P.J. van den Breemer, Vosseveldlaan 21, Soest
Vormgeving : F. Elsmann, Bachweg 66, Amersfoort

Alle rechten voorbehouden.

Overname uit deze uitgave is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur van de Historische Vereniging Soest.

De contributie bedraagt f 30,-- per jaar.

Betaling is mogelijk:

op de postrekening van de penningmeester Historische Vereniging Soest,
nummer 54.59.21.8

dan wel op de bankrekening van de vereniging bij de Rabobank te Soest,
rekening nummer 3599.02.235. (Giro van de bank: 212775).

JAARVERSLAG VAN DE HISTORISCHE VERENIGING SOEST OVER 1991

Ledenbestand

De vereniging telde aan het einde van het verslagjaar 275 leden. Ten opzichte van 1990 is er sprake van een stijging met 19 leden.

Samenstelling van het bestuur

Op voorstel van het dagelijks bestuur herbenoemde de Algemene Ledenvergadering drie bestuursleden.

Het bestuur bestond in 1991 uit: de heer P.J. van Doorn, voorzitter, mevrouw E.M. Stolwijk-Okhuyzen, secretaris, J.Th. van der Putten, penningmeester en de leden P.J. van den Breemer, A.J. van den Dijssel, J.E.J. Hilhorst, W.C.J.M. Peters, W. Schimmel en G. Staalenhoef.

Het bestuur is regelmatig in vergadering bijeengekomen in het museum Oud Soest om zaken te bespreken en initiatieven te nemen in het belang van de vereniging.

Het uitvoeren van activiteiten gedurende het afgelopen verenigingsjaar vroeg meermalen aandacht, waarbij het bestuur in hoge mate als coördinator optrad. Juist de rol van het bestuur als initiatiefnemer van de verenigingsactiviteiten zorgde soms voor de nodige inventiviteit. Een aantal activiteiten wordt hierna belicht.

Ledenvergadering

Wederom gaf het museumgebouw van de stichting Oud Soest onderdak aan de Algemene Ledenvergadering van onze vereniging op dinsdag, 12 maart 1991.

De presentielijst werd door 31 leden getekend.

De jaarstukken over 1990 verkregen de goedkeuring van de vergadering.

De contributie bleef gehandhaafd op f 30,- per jaar per persoon en f 75,- per instelling.

De aftredende leden, de heren P.J. van den Breemer, W.C.J.M. Peters en G. Staalenhoef, werden zonder hoofdelijke stemming herkozen.

Na afloop van deze vergadering sprak de heer Ebbe de Boer over: "Het kloosterleven in de Middeleeuwen". Zijn uitvoerige uiteenzetting aan de hand van dia's sprak de aanwezigen bijzonder aan.

Periodiek Van Zoys tot Soest

Wederom kon, dank zij de inzet van enkelen, viermaal ons tijdschrift "Van Zoys tot Soest" het levenslicht aanschouwen. Enkele onderwerpen die aan de orde kwamen zijn het vermelden waard: De restauratie van de toren van de Oude Kerk. "Hocus, pocus, pas" met het bevolkingsregister van Soest, De geschiedenis van Hees, Middelen van bestaan in Soest, Herinneringen van 'n Soester Pauselijk Zouaaf, Brand- en baklucht bij "de Roode Haan".

De vereniging is dank verschuldigd aan de leden, die kopij hebben aangeboden, doch ook aan de verzorgers van het type-werk, de lay-out, de correcties en weer anderen, die het blad gratis bezorgden. Wel moest worden geconstateerd, dat een aangeboden kopij weliswaar op hoog niveau, doch in aantal, niet groot was.

Speciaal is een woord van dank op zijn plaats voor de redacteur van het blad, ons bestuurslid Van den Breemer.

Werkgroep Genealogie

Om de twee maanden kwam deze groep in een van de ruimten van het museum Oud Soest bijeen. De stamreeksen van verschillende families (o.a. de familie Hofslot) waren op die avonden onderwerpen van gesprek. Gegevens werden onderling uitgewisseld.

Aan de genoemde familie werd in een artikel in "Van Zoys tot Soest" aandacht besteed.

Aan het einde van het verslagjaar is de werkgroep bezig met de familie Schimmel.

Genealogische gegevens van veel Soester families zijn in de loop van 1991 verzameld en in een aparte afdeling van de bibliotheek van de vereniging in het museumgebouw ondergebracht.

Werkgroep Archeologie

De archeologische werkgroep is in het afgelopen jaar maandelijks bijeengekomen. Hierbij waren gemiddeld zes personen aanwezig.

Activiteiten: Het graven van de gasleiding door Soest is van nabij door een van onze leden gevolgd.

Er hebben enkele veldverkenningen plaats gevonden en eveneens is de dit jaar ontdekte bakkersoven bij het Café "de Roode Haan" voor één keer in gebruik genomen.

Al met al is het afgelopen jaar weer een interessant jaar geworden voor de werkgroep.

Werkgroep Karakteristiek Soest

De werkgroep Karakteristiek Soest/Stichting Oud Soest is tevreden over 1991.

Het museum mocht een groot aantal bezoekers ontvangen, waaronder vele schoolklassen tot ver uit de omtrek.

De Open Monumentendag werd zeer druk bezocht. Bij die gelegenheid werd aan burgemeester J. de Widt een onder redactie van de Historische Vereniging verschenen boek "Soest Monumentaal" aangeboden.

Het aantal "vrienden van het museum" breidt zich nog steeds uit.

Er werden weer wisseltentoonstellingen georganiseerd, waarvan we er twee met name willen noemen: In de Paastijd een schitterende expositie van knipwerk, frivolitée en beschilderde eieren van mevrouw Van Senten en haar zuster en gedurende de zomermaanden een boeiende zeer uitgebreide expositie over het leven en het werk van Rinke Tolman. Hierbij hoorden twee avonden met lezingen en dia's.

De uitgave "Rinke Tolman, de wandelaar in weer en wind" werd onder verantwoordelijkheid van de HVS/Stichting Oud Soest uitgegeven.

Als schenking kreeg de werkgroep zeer veel voorwerpen van inwoners en uit het oude gemeentehuis. Dit alles is zeer welkom vooral nu de uitbreiding van het museum met een expositieruimte op de zolder wordt ingericht.

De wekelijkse rubriek "Verdwenen Soest" in de Soester Courant werd ook door de werkgroep verzorgd.

Evenementencommissie

Het devies "ons licht op te steken bij anderen" was voor de evenementencommissie aanleiding een bezoek te brengen aan het zuidelijk deel van ons land: Kempenland (12 oktober 1991). Het gezelschap bestond uit 49 belangstellenden, die een goede herinnering aan deze dag hebben overgehouden.

Overige activiteiten

De traditionele nieuwjaarsbijeenkomst, inmiddels wijd en zijd bekend als "Koppeltjesmaandag" werd op maandag, 7 januari 1991 in het museum Oud Soest gehouden. De aanwezigen - weer meer dan het jaar er voor - (het lijkt een traditie te worden) kreeg bezoek van Willem de Daggelder, die in het Soester dialect een beeld schetste van het leven van de vroegere daggelders in Soest. Getuige de reacties bleek het in de smaak te vallen.

De glaasjes boerenjongens en -meisjes maakten op een andere manier de stemmen los.

Aan het Radio-programma van Radio-Soest werd regelmatig een bijdrage geleverd.

Tenslotte

Een jaarverslag kan slechts een beknopte weergave zijn van

enkele, meest belangrijke, activiteiten van de vereniging. Opsomming van die gegevens bewijzen in meer en mindere mate de levenskracht van onze vereniging, die aan het einde van 1992 haar "koperen" bestaan kan vieren.

Soest, 29 januari 1992

De secretaris,

Mevrouw E.M. Stolwijk-Okhuyzen

VERWANTEN VAN MARGARETHA VERHORST

door Gerard Staalenhoef

Allereerst wil ik even terugkomen op de vorige publicatie.

(1)

Mevrouw L. van Hoorn-Koster is door een bevriende relatie hierop attent gemaakt, waarna een hartelijk telefoongesprek is gevolg op 4 april j.l. Hierin hebben wij elkaar, zo veel mogelijk, steun toegezegd bij onze onderzoeken.

De , helaas verkeerde, conclusie dat Margaretha Verhorst de moeder is van Simonide werd getrokken doordat in een acte wordt gesproken over "Margaretha Verhorst, weduwe van Willem Willems van Groteloo en zijn (dus niet hun!) dochter Simonide". (2)

Een voorbeeld hoe zelfs een zeer deskundig onderzoekster te snel een gevolgtrekking kan maken en daarom een waarschuwing voor minder gevorderden.

De familie Van de Glindt

Uit het Repertorium op de lenen van de Sint Paulus-abdij is bekend dat leden van deze familie beleend zijn geweest met goederen van deze abdij te Soest.

Op 11 januari 1556 worden Ceelken Hendrick Meeuwsochter en Bartholomeus van de Glindt, ieder in een aparte leenbrief, beleend met de helft van de volgende percelen:

- vijftien schepel roggelands;
- de hofstede "daar Wouter Willems op plag te wonen";
- de helft van vier Dammaat lands, geheten Morssenmaath en
- de helft van een kamp lands, houdende veertien schaarweijen. (3)

Ik vermoedde dat Ceelken en Bartholomeus zuster en broer zijn en dat hun vader Henrick Meusz heet.

Daarop werd "Van Bommel" geraadpleegd en daarin werden een aantal mogelijke verwanten gevonden die allen functies hebben vervuld in de Amersfoortse stadsregering. (4)

Al dat werk heb ik voor niets gedaan hetgeen bleek toen ik kort geleden in een verloren uurtje een aantal oude jaargan-

gen "Flehite" doorbladerde en een artikel uit 1972 onder ogen kreeg. (5)

De daarin vermelde gegevens leverden omtrent deze familie het volgende overzicht op.

Hendrick Meeus, geb. ca. 1500?; schepen, raad, vijfde en weesmeester van Amersfoort 1538-1552; overl. vóór 1602, (6) tr. ca. 1530?

Maria Gijsberts, die in 1602, als weduwe, voor 300 gulden intekent in het aandeelhoudersregister van de Kamer Amsterdam van de V.O.C.

Uit dit huwelijk; (volgorde niet bekend)

- a) Bartholomeus Hendriks van de Glindt, wordt door de St. Paulus-abdij beleend met goederen te Soest 1556; burge-meester, schepen, raad en weesmeester 1569-1583; rent-meester van Heiningen onder Fijnaart 1595; zijn zoon Hendrik is later burgemeester van Willemstad.
- b) Lumen Hendricksz van der Glindt, raad, schepen en wees-meester 1589-1613; wordt gekommitteerd tot keurmeester over de goud- en zilversmeden; ovl. (kort?) vóór 19 mei 1615; bleef vermoedelijk ongehuwd; tekent in voor 300 gulden.
- c) Gerrit Hendricksz van de Glindt, raad en weesmeester 1592-1600, doch nooit in hetzelfde jaar als zijn broer Lumen.

In 1579 is een Gerrit Hendrikse raad doch in hetzelfde jaar is Bartholomeus van de Glindt burgemeester. Aangezien het niet gebruikelijk was dat naaste familieleden gelijktijdig in de stadsregering zitting hadden neem ik aan dat dit een andere Gerrit betreft.

Daar hij na 1600 niet meer zitting heeft in de regering en in 1602 niet intekent in het aandeelhoudersregister wordt vermoed dat hij omstreeks die periode is overleden.

- d) Dirckgen Hendricksz van de Glindt; is op 19 mei 1615 voldoende gekwalificeerd om op te treden als mede-erfgenaar van wijlen haar broer Lumen; regentes van het Burgerweeshuis 1604, tr. Amersfoort 25 oktober 1586. Hendrick Diercks Schut, afkomstig uit Utrecht, raad van Amersfoort 1588; tekent in voor 1000 gulden.
- e) Celiken Hendriks; wordt door de St. Paulus-abdij beleend met goederen te Soest 1556; tekent, als weduwe, in voor 450 gulden; ovl. vóór 19 mei 1615; tr. Wouter Buijs (Sr.), raad 1566; overl. vóór 1602 (7) Hun zoon Wouter Buijs (Jr.); raad 1596-1621; wordt op 19 mei 1615 genoemd als enige erfgenaam van zijn ouders.

Hiermede lijkt overtuigend bewezen dat het vermoeden inzake de verwantschap tussen Bartholomeus en Ceelken juist is.

Blijft nog de vraag waarom de andere kinderen van Henrick Meeus niet met goederen te Soest zijn beleend.

Op 22 maart 1596 dragen Bartholomeus en Ceelken ieder hun

deel op aan de St. Paulus-abdij waarna zijn deel gaat naar Willem Willemse en haar deel naar Aaltgen Willen Willemsdochter. (3)

Nader archiefonderzoek kan wellicht aantonen of er sprake is van familie-verwantschap tussen de oude en de nieuwe "leenmannen" danwel van verkoop.

Boerderij „Groteloo” aan de Olijkeweg.

De familie van Grooteloo

Deze familie ontleent haar naam (soms met twee, drie of vier "oo's") waarschijnlijk aan de gelijknamige boerderij te Soest.

De heer Heupers schreef hierover: (8)

"De boerderij ligt aan de oostkant van de Eng met de achterzijde en de bedrijfsruimten naar de maten: de wei- en hooilanden.

De, thans nog bestaande, boerderij aan de Kerkstraat te Soest werd bewoond door de bekende boer-wethouder-raadslid Peter van den Breemer. Bijna niemand kent de oude boerderij onder die naam".

Aaltje Willem Willemsdr., die in 1596 werd beleend met (delen van) vier percelen, heeft slechts zeer korte tijd van deze St. Paulus-lenen plezier kunnen hebben want reeds op 10 oktober 1597 wordt, na haar dood, haar broer Willem Willemse ook met haar deel beleend. (3)

Na de dood van Willem Willemse, haar vader, wordt op 18

september 1641 met diens goederen beleend Simonida van Grotelo. Het repertorium vermeldt niet duidelijk of zij met beide helften (van haar tante en van haar vader) is beleend maar ik neem aan van wel.

Hoewel de "familienaam" van Grotelo in de leenregisters voor het eerst in 1641 bij Simonida werd genoemd komt deze wel eerder voor.

Een Willem van Grotelo wordt in 1595 genoemd als regent van de Armen van Poth te Amersfoort. (9) Aannemende dat dit dezelfde is als degene die in 1596 wordt beleend mag worden geconcludeerd dat de Paulus-lenen niet de Grotelo betreffen. Voorts wordt bij het schepen-huwelijk van 21-1/1-2-1619 genoemd Willem Willemse van Groteloo, die optreedt vanwege Bartraet Goorts bij haar huwelijk met Thonisz Dircksz, zoon van Dirck Gerritsz. (10)

Omtrent de ouders van Simonida zijn een aantal gissingen te maken welke ik echter nu nog niet wil geven.

Zeker is:

I Willem, vader van

a) Willem Willemse, volgt II en

b) Aaltje Willemsdr., beleend met goederen te Soest; ovl. tussen 22 maart 1596 en 10 oktobner 1597; ongehuwd (?)

II Willem Willemse (ook genaamd van Grotelo), beleend met goederen te Soest; ovl. vóór 18 september 1641

tr. (1e) N.N.

tr. (2e) ca. 1627 Margaretha Verhorst, geb. ca. 1605; hertr. ca. 1646 Jonker Jacob Botter; ovl. na 1683; dr. van Gerrit Aartse Verhorst en Agniesen Thonisdr. Dyer (1)

*De helft van helft van vier Dammuat
lands, geteten Chossen Maats, item
nog de helft vande helft van een damps
lands, houdende veertien Schuurweijen
ende nog de helft van vijftien d. d. d. d.
Roggelands, ende een delijc nog de
helft vande hofstede, daer Wouter
Willem? op mag te wonen, gelegen*

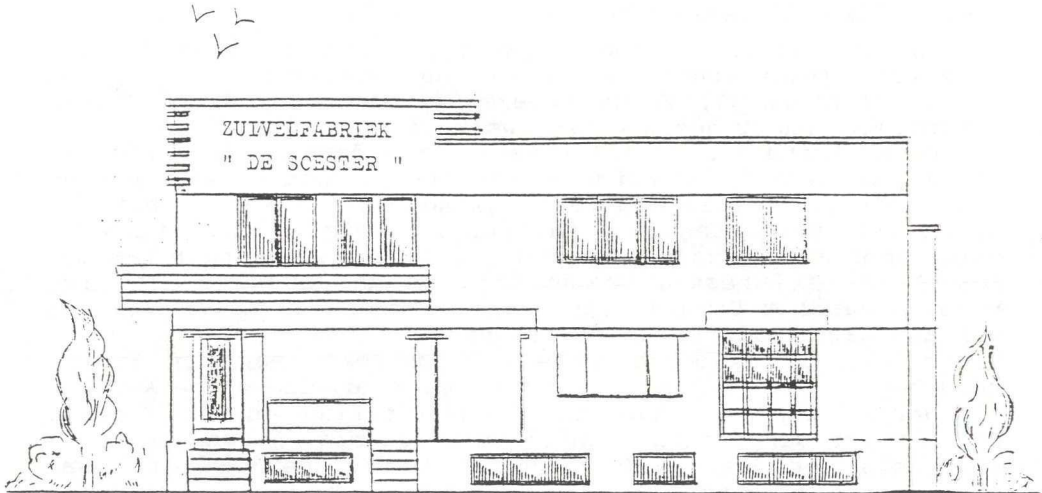
Uit het eerste huwelijk;
 III Simonida van Grotelo, geb. ca. 1600?
 tr. Amersfoort (schepenen) 10 januari 1622
 Frans Willemsz. van Muijlwijck (Mulewijck)

In een volgend artikel wordt nader ingegaan op haar, haar echtgenoot en diens familie.

Noten

1. Van Zoys tot Soest, 12e jrg., nr. 4, blz. 6-9.
2. GAA-NA, AT 016/b 003 fol. 330 d.d. 29 januari 1689.
3. RAU-AKK nr. 505 (repertorium) fol. 333-335.
 Er bestaat nog geen zekerheid omtrent degenen die beleend zijn met de wederhelft van de vier dammaten en de wederhelft van de veertien schaarweiden.
4. Van Bommel, deel II, blz. 537-709.
5. Drs. J.G. Smit, De Amersfoortse aandeelhouders van de Oost-Indische Compagnie in 1602, in: Flehite, jr. 5 nr. 2 (okt. 1972), blz. 23-26. Dit artikel is een aanvulling op: dr. J.G. van Dillen, Het oudste aandeelhoudersregister van de Kamer Amsterdam der Oost-Indische Compagnie (Werken Ned. Econ.-Hist. Archief, nr. 14; 's-Gravenhage 1958).
6. De gegeven jaartallen inzake de "regeerperiode's" betreffen de jaren waarbinnen de betrokkenen een functie vervulden, al dan niet aan één gesloten.
 De hier weergegeven jaartallen zijn ontleend aan "Van Bommel" en wijken soms iets af van die in het betrokken artikel.
7. Wouter Buijs Sr. is een oudere broer van Mr. Paulus Buijs, geb. Amersfoort 1531, landsadvocaat der Staten van Holland en Zeeland (1572-1584). Zij zijn oomzeggers van de Gorcumse martelaar Theodorus van der Eem en kinderen van Aert Buijs, welgesteld molenaar van een molen buiten de Utrechtse poort te Amersfoort, en Odilia Pauwels van der Eem (zie H.P. Fölting in: jaarboek Centraal Bureau voor Genealogie, deel 27 (1973), blz. 329-334, speciaal noot 21).
 Blijkens de kaart van Amersfoort, gepubliceerd in "Braun en Hogenberg" uit 1574 (Herdruk B.V. Foresta, Groningen) stonden daar toen twee molens.
8. E. Heupers, Boerderij- en veldnamen te Soest omstreeks 1757, in: Jaarboek Oud Utrecht 1971, blz. 75.
9. Van Bommel, deel I, blz. 401.
10. Drs. J.G. Smit, Huwelijken voor schepenen van Amersfoort 1600-1662, in: Jaarboek Centraal Bureau voor Genealogie, deel 28 (1974), blz. 159-181.

ZUIVELFABRIEK „DE SOESTER”
advertentie „Uit de Raadszaal” 1933

Niettegenstaande de heerschende crisis die ook het Landbouw-en Zuivelbedrijf met gevoelige slagen treft, heeft het Bestuur der Coöp.Zuivelfabriek en Melkinrichting het toch nog aangedurfd haar inrichting aan de Middelwijkstraat te verbouwen, waardoor niet alleen een grootere ruimte is verkregen, om de aangevoerde melk beter te kunnen verwerken, maar ook een mooiere gevel, die zich waardig aansluit bij de mooie omgeving van het landelijke schoon van Soest.

Met de ingebruikname van de verbouwde inrichting zijn ook de prijzen van verschillende producten herzien en verlaagd en noteert zij vanaf 5 Juni j.l. voor:

Volle melk	9 cent per Liter	
Gep.fl.melk	10 cent per flesch	
karnemelk per	6 cent per L. of flesch	ALLES
Gortepap	10 cent per Litersflesch	FRANCO
Kookroom	28 cent per $\frac{1}{4}$ Liter	AAN HUIS
Slagroom	38 cent per $\frac{1}{4}$ Liter	BEZORGD.

Wanneer nu de Soester burgerij zooveel mogelijk de producten vraagt van bovenstaande inrichting, waarvan voor de kwaliteit wordt ingestaan, zullen de producent en consument er beide wel bij varen.

MIDDELEN VAN BESTAAN IN SOEST (Slot)

door Ds. J.J. Bos

Boom-, Fruit- en Bloemkweekerij

Er bestaat eene groote boomkweekerij, loopende evenwijdig met de Nieuwe (Baarnsche) Steeg, waarvan de ingang is aan den Koeweg (Achterweg), welke kweekerij behoort tot het Domein Soestdijk. Sedert hoelang die kweekerij daar is, of sedert de dagen van Prins Willem III (1674), of sedert Prins Willen IV (1749), of sedert den Erfprins van Oranje, den lateren Koning Willem II (1815), is mij niet bekend, maar zeker is het dat ze in 1847 reeds bestond, en altijd keurig in orde gehouden werd, door arbeiders van Soestdijk, onder het bestuur van den Boschbaas. Zij bestaat natuurlijk in de eerste plaats ten behoeve van het Domein Soestdijk, ofschoon er nu en dan ook wel aan particulieren wordt geleverd.

Reeds vóór 1847 woonde er een boomkweeker aan den Brink, tusschen de Nieuwe Steeg en het Lange Eind, die zijne kweekerij achter zijn huis had, dus in de richting van den Koeweg. De naam van den toenmaligen eigenaar is mij ontschoten, maar omstreeks het jaar 1850 verhuurde hij zijne kweekerij aan Frans van der Linden, die de zaak met goed gevolg voortzette en uitbreidde, tot dat de eigenaar, eenige jaren later, het bedrijf terug nam. Toen kocht van der Linden den grond, waarop "de stal van Kluppel", zooals men gewoonlijk die plaats aanduidde, stond, of gestaan had, richtte die in voor boomkweekerij, en zette dat werk voort tot ongeveer het jaar 1888, toen hij kwam te overlijden.

Intusschen had zich, in Januari 1887, de Heer G.A. Lodewijks alhier als Bloemist gevestigd, aan het Voetpad, niet ver van R.C. Kerk, en deze nam, in October 1888, ook de Boomkweekerij van de Weduwe van der Linden over. Het schijnt echter dat noch de bloemisterij, noch de boomkweekerij, aan de verwachting van den Heer Lodewijks beantwoordden, ten minste, hij verkocht in den jare 18.. alles publiek, en vertrok naar Amerika.

In 1889 vestigde zich te Soest, de Cultuur-Maatschappij "Zuider-Eng". Zij deed dat aan eenen weg, die, niet ver van Enghendaal, van Achter den Engh naar het Veen leidt, en particulier eigendom is, waarom hij dan ook gewoonlijk "De Eigendoms-steeg", of kortweg "Den Eigendom" genoemd wordt. Die Maatschappij had eene boerderij, aan die Steeg gelegen, met 9 Hectaren grond, of misschien nog meer, daartoe behoorende, aangekocht. Zij verbouwde het huis tot eene woning voor den Directeur, en liet den grond $1\frac{1}{2}$ tot $1\frac{1}{2}$ Meter diep ompit-ten. Zij beplante dien grond met 904 appel- en 705 pereboom- en, 113 morelle-, 39 pruime-, 38 kwee-, 20 mispel-, 32 perzike- en 4 abrikozeboomen, 18 wijnstokken, 7500 framboze- en 2750 bessestruiken, en 10.000 aardbezie-planten, terwijl nog ruim 200 appel- en pereboomen, voor latere beplan-

ting, in de kweekerij aanwezig waren. De diep gespitte gronden werden, tot windkeering, met laagblijvende en opgaande houtwallen omringd, en eene schutting gemaakt van 160 M. lengte en 2 M. hoogte, welke aan de eene zijde beplant werd met perzike- en abrikozeboomen, en wijnstokken, en aan de andere zijde met morelleboomen; men had het voornemen die schutting later nog met 100 M. te verlengen. De Directeur, de Heer G. de Clerq, woonde, met zijn gezin, in het bovenvermelde huis. De groei der vruchtboomen beantwoordde aan de hoogste verwachtingen, en de smaak der vruchten, inzonderheid der frambozen, werd zeer geroemd. In Augustus 1891 begon men reeds plannen te maken, om aan de zaak te verbinden eene kleine inrichting, om frambozen, aardbeziën, en bessen, die men niet altijd zoo gereed tot goede prijzen verkoopen kon, te kunnen conserveeren.

Zoolang ik het werk der Cultuur-Maatschappij "Zuider-Eng" heb kunnen gadeslaan, moet ik erkennen, dat de gang der zaken mijne verwachting verre overtrof; en, naar ik hoor, gaat de onderneming nog altijd goed. De Heer de Clerq is, al sedert eenigen jaren, niet meer de Directeur. Hem is toen wel een vakman opgevolgd, en is "Zuider-Eng" in den eersten tijd nog wel eene "Cultuur-Maatschappij" gebleven, maar dit schijnt toch later veranderd te zijn, want op 14 Februari 1907 overleed op "Zuider-Eng", de Heer Jan Jacob Poort, en op 28 Mei daar aanvolgende werd dat goed, als zijn eigendomm, in het openbaar verkocht. Perceel 1 tot 4, (landhuis, boomgaarden, vruchten-kweekerij, en landbouws-woning), samen groot 40.41.10. H.A., werd gekocht door den Heer C. Rootvoets, te Hilversum, voor f 19.000,-; en Perceel 5 en 6 (landbouwers-woning met tuin, boomgaarden, bouw- en weiland), samen groot 4.39.04. H.A., werd gekocht door den Heer J.M. Reuten, te Amersfoort voor f 3520,-.

Natuurlijk waren er te Soest, ten allen tijde, nog een aantal andere bronnen van bestaan voor velen van hare inwoners, maar die toch geene aanspraak kunnen maken om te dezer plaatse vermeld te worden. Ik bedoel, waardigheden, bedieningen, betrekkingen, posten, ambten, beroepen, bedrijven, ambachten waarmede menigeen aldaar, voor zich en zijn gezin, geheel of gedeeltelijk, het dagelijksch brood won, maar die toch niet gezegd kunnen worden haren oorsprong in de Gemeente zelve te vinden, doch meer in het verband van die Gemeente met den Staat of de Kerk. Uit die oorzaak wordt van deze allen hier niet gesproken, maar wordt dit hoofdstuk, met de veertien daarin behandelde onderdeelen, gesloten.

Juni vochtig en warm
Maakt de boer niet arm

Regent het op St. Margriet (20 Juli)
Droogt het in zes weken niet

DE EVENEMENTENCOMMISSIE ORGANISEERT FIETSTOCHT door een fietser

Op zaterdag 23 mei l.l. vertrekken er om tien uur circa veertig fietsers vanaf het Kerkplein bij de Petrus en Pauluskerk, gevolgd door "De Bezemwagen" in de richting Baarn. Langs de Naald, waar even gestopt wordt, naar Eembrugge. Daar wordt de nieuwbouwboerderij van Arie Hilhorst bezichtigd, die daar geplaatst is in het ruilverkavelingsgebied van Eemland.

De koffie uit de Camper smaakt goed, en we fietsen verder langs de historische rij van vroegere versterkte locaties langs de Eem.

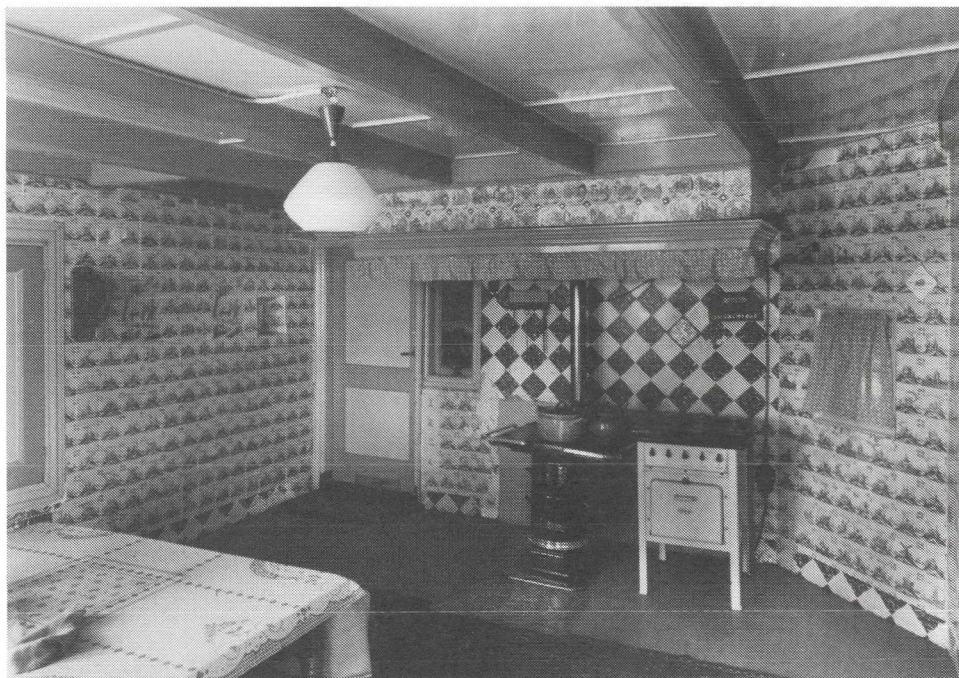
Langs de plaats van "Huis ter Eem", boerderij Bloemberg, Grimmestein, Wolkenberg, Netelenburg, mooi weer, mooie natuur, bloemen, weidevogels, en een gezellig gezelschap.

Stop, waar lag nu dat Soester kasteel Hamelenberg ook weer? Dan verder naar Hogerhorst, ook een boerderij, die vroeger in "Het Gerecht Zoest" lag, in de polder De Slaag.

Daar hangt nu de vlag uit, want deze boerderij is verkoren tot "De boerderij van 1992". Mooie boerderij, alles bekeken, binnen mooie tegels, mochten we ook bewonderen, en we worden getrakteerd op koffie en een/twee/drie bolletjes uit het

„Hoogerhorst" tegenover „de Kleine Melm".

Hoogerhorst. Een van de twee betegelde kamers.

vuistje. Aan de oever van de Eem.

Verder fietsen naar kerkhof en kapel van Coelhorst, onderweg nog een verfrissing vanuit de Bezemwagen, en wij komen dan bij de Kapel van Isselt.

De bewoner van deze kapel, de heer Van Dijk leidt ons rond, vertelt en beantwoordt vragen.

Via de Peter van den Breemerweg weer naar Soest.

Het was mooi, gezellig, en de Evenementencommissie wordt uitgenodigd om maar weer zo'n tochtje te organiseren. Proficiat.

Gebruikt uitsluitend Melk- en Zuivelproducten
van de

Bezorging franco huis.

Beleefd aanbevelend

„HEUVEL EN DAEL" LATER „VOSSEVELD"

door P.J. van den Breemer

In het vorige nummer van "Van Zoys tot Soest" hebben wij u iets verteld over de familie Bartolotti n.a.v. gegevens uit het boek van Gustaf Leonhardt. In dit boek staat ook iets beschreven over "het zomerverblijf te Soest".

In 1653 koopt Guillelmo Bartolotti van de erfgenamen van Jonkheer Ernst van Reede "51 mergen heet (heide) en stuijffveld" in de Birkt te Soest, en hij bouwt daar in 1654 zijn huis, dat moet dienen tot zomerverblijf voor de familie. Uit een inventaris van 1664 komen wij van de plaats "Bartolotti te Soest" het volgende te weten.

"Het huis bestond uit een souterrain, waarin o.a. de keuken was opgenomen, en een hoofdverdieping met voorhuis, portaal, een grote zaal met secreet en comptoir (= toilet en bijkamer), twee zijkamers, met secreetkamertje en comptoirtje, alsmede daarboven een zolder aan welks zijden zes kamertjes afgeschoten waren."

Dat was dus het vacantieverblijf. Ruimte voldoende.

Dan waren er verschillende bijgebouwen, zoals het bouwhuis, (waar de pachter of de zetboer woonde) de stal en de schuur, en tevens een poortgebouwtje.

De pachter zal gezorgd hebben voor de veestapel. Die bestond in 1664 uit twee paarden, twee varkens, een schaap, vijftien koebeesten en één pink. De tuinman, die woonde in het poortgebouwtje, had o.m. de zorg over veertien oranjebomen-citroen-granaatappel-gele jasmijn-palm-olijf en rosmarijnboemen. ('s Winters in het poortgebouw).

In het hoofdgebouw vinden we een deftige inboedel, met vele tientallen schilderijen, met goudleer beklede stoelen, een geschilderd clavecymbel, een Frans verzilverd en verguld ledikant. Alleen is het eet en wasgerei niet, zoals thuis in Amsterdam, van zilver, maar hier van tin of aardewerk. De echtgenote van Bartolotti, Jacoba v. Erp, speelde clavesymbol en zong ook veel in haar jeugd. In Amsterdam stond er zelfs in haar slaapkamer een "Kleijn clave-cimbaeltien", maar ook nog een in de zijkamer.

Om uit rijden te gaan beschikte de familie hier in Soest over een karos met zilveren en gouden wapens, van binnen paars bekleed, over een overdekt bakwagentje, een open speelwagentje, waaraan "enig gout en vergult", en drie gewone wagens.

Deze inventaris is opgemaakt in 1664, het jaar waarin de weduwe van Guillelmo n.l. Jacoba van Erp, overlijdt.

De overige bezittingen, meest te Amsterdam, beslaan 186 folio's, en vier kinderen erven, o.a. Jacoba Victoria.

Guillelmo Bartolotti, die zelf in 1658 op 56-jarige leeftijd is overleden laat dus een grandioos vermogen na, en moet in die tijd een van de rijkste inwoners van Amsterdam zijn geweest.

De Gouden eeuw was dus in Soest ook doorgedrongen, en de inwoners van Soest, (dat waren er in die tijd over heel Soest

verspreid nog geen duizend) zullen met open mond hebben staan kijken, wanneer die "Karos met zilveren en gouden wapens, van binnen paars bekleed" langs kwam rijden. En dat zal ook echt niet zo vaak zijn voorgekomen, want wegen waren er nauwelijks.

Onder de kennissen en vrienden van de familie Bartolotti komen veel zeer bekende namen voor, zoals Frans Hals - P.C. Hooft - Constantijn Huijgens - Rembrand v. Rijn - Joost van de Vondel. Zij kwamen in Amsterdam regelmatig bij de familie over de vloer.

Wie weet zijn zij zelfs toen al in Soest op vakantie geweest in "Heuvel en Dael". Er waren kamers genoeg.

De Bartolotti's waren specialisten op het gebied van de handel. Het begon rond 1600 met scheepsladingen van het Oostzeegebied naar Italië, en omgekeerd, zoals granen, balen zijde, staal, huiden, bonen, wapens, hout, olie, zout e.a. Wat later wordt er ook handel gedreven met Rusland, en is Bartolotti bewindhebber van de W.I.C. en de V.O.C.

Maar ook het beleggen van de verdiensten had de volle belangstelling en was bij de Bartolotti's in deskundige handen.

Na het overlijden van de weduwe van Guillelmo Bartolotti, Jacoba v. Erp, in 1664, blijft het zomerverblijf in het bezit van de vier nog levende kinderen, en het is vooral de dochter Jacoba Victoria die zeer gehecht is aan deze plek. Zij huwt in 1686 op 46-jarige leeftijd met Coenraad van Beuningen die 64 jaar oud was.

Dit huwelijk is een drama geweest en duurde ca. zes jaren.

Na het overlijden van Van Beuningen in 1692 verblijft zij steeds vaker te Soest, en blijft daar tenslotte wonen. Op 78-jarige leeftijd, in 1718, overleed zij en werd te Soest begraven.

Wat er verder met de buitenplaats "Heuvel en Dael" is gebeurd hopen wij een volgende keer te kunnen vertellen.

Bron: "Het huis Bartolotti en zijn bewoners" door Gustav Leonhardt.

„STOOMPERMANENT „LEMAIRE”
GEEN ELECTRICHE BEHANDELING
TEVENS ALLE HAARWERKEN

HERINNERINGEN VAN EEN SOESTER PAUSELIJKE ZOUAAF door Peter van Doorn

De reis van Assenas na Quacina

Wij waren daar 14 dagen geweest en moesten wij weder vertrekken naar Quacina Wij vertrokken den 15 julij des namiddags om vijf uur en kwamen om 3 uur te Kwasino aan die Stad ligt boven op een berg en is moeilijk te beklimmen door de ongebaande grentwegen welke daar zijn Het is ook een akelige smerige Stad de geheele Stad zoo gezeid de straten zijn allemaal trappen rijtuigen kunnen er niet in paseerren alles moet er op ezels door gedragen worden. De huizen zijn heel armoedig de Kerken dat schikt nog al twee schoone Kerken zijn er in

Wat buiten de Stad aanbetreft is het zeer schoon vreeszelijke hooge bergen zijn er en ook groote dalen en afgronden waar het water dat uit de bergen vloeit heen loopt zoo is daar een vreeszelijke waterval langs de stad waar het water met geweld uit de steenbergen bruischt er staan drie papieren molens waar zij papier maken en die zijn daar gangbaar door dat wellenwater dat daar heen vloeit Ik zal ook hierbij voegen hoe de menschen hier in de bergen begraven worden zij worden in geen kist gedaan zij worden maar in een kleed gewikkeld en in de kerk gebragt dan worden zij overaard gelijk als bij ons en worden dan in de kerken begraven want kerkhoven zijn hier niet

Nu zal ik hier ook bijvoegen hoe de menschen gekleed gaan in de bergen de mannen dragen Zooltjes onder hun voeten gelijk in vroeger dagen de menschen liepen en dragen een korten broek en hebben geen vest aan en kortbuis gelijk bij ons maar er zitten geen slippe aan om haar hals hebben zij ook niets en op haar hoofd een spitssen hoed

De vrouwen dragen ook zoollen onder hare voeten en het anderen lijkt nog al veel gelijk bij ons als dat zij in plaats van een jak een keurslijf aan hebben en op haar hoofd een doek in de plaats van een muts en velen loopen er met het blooten hoofd en zij dragen ook niets of zij dragen het op hun hoofd tot water toe zij dragen soms 2 potten gelijk op haar hoofd daar een paar emmers in gaan.

Het vertrek van quacino naar Veletrie

Na 13 dagen in kwasino geweest te hebben moesten wij vertrekken naar Veletrie dat was den 23 julij Wij vertrokken des namiddags om 4 uren toen wij twee uren geloopt hadden kwamen wij in de stad Alatrie aan daar moesten wij die nacht blijven om zeven uren kwamen wij daar aan daar werden wij geleid naar een klooster waar wij vroeger ook in gelegen hadden daar was een kamer in die was geheel bestrooidt met strooi daar moesten wij des nachts ons verblijf in houden maar de nacht was niet lang want om 12 uren moesten wij allemaal vertrekken met

onzen geheelen Kompagnie Wij moesten 3 uren met de zwaren ransel op onzen rug masseeren en kwamen om half vier aan het Stasion te Vranzenonie aan waar wij nog eenige tijd op de trien moesten wachten en toen verders bereden wij het met de spoor na Veletrie. toen kwamen wij des morgens om 8 uren in de Stad Veletrie aan waar wij met het volle muziek werden

Garibaldi, strijder voor de eenheid van Italië, dus strijder tegen de Kerkelijke Staat.

binnen gehaald tot dat wij aan onze Kozarre waren onze Kozarre was een kerk maar er werdt geen dienst meer in gedaan waarom of die kerk zoo verwaarloost was weet ik niet

Nu is het in den nazomer nu zijn hier veel feesten en zien ons daar verwondert van want alle Zondag is hier een feest en dan trekt er een mooie Proseszie door de Stad en dat feest is bijna altijd te eere van Maria want die wordt hier heel veel vereerd in Italie zij doet hier ook veel Mirakelen vroeger en nog tegenwoordig want ik ben er bij geweest dat er een gebeurde is Daar was een vrouw met een kind en dat kind dat was blind die vrouw ging met dat kind naar eenen Kapel waar de Heilige Moeder Gods in uitgebeeld stond en vroeger al veel Mirakelen gebeurde waren die vrouw die riep de Heilige Maagd aan en vele die daar ook tegenwoordig waren en toen zij een kwatier gebeden hadden werdt het kind ziende

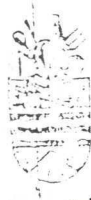
Ook zijn hier nu en dan verlooting met de feesten dat noemen zij hier tombala voor de middag was het dan harddraverij met losse paarden zonder een man er op bij die hard draverij moesten wij ook bij zijn dan werden wij op twee rijen gezet en ieder twee treden uit elkaar van elke kant van de straat een rang daar moesten wij met het bajonet op het geweer staan om de menschen terug te keeren als die harddraverij begon dan werden er drie paarden op rij gezet zonder een man er op en die paarden hebben blikjes op hun rug met scherpen pinnen er in en als zij dan beginne moeten wordt er eerst een Kanon schot gelost dan moesten alle menschen van de straat wezen en als dat gelost was begonnen de paarden te loopen en hoe harder dat zij liepen hoe harder dat die blikjes op hun rug sloegen en die dan het eerst aan het eind was had de Primie verdient op het eind werden zij opgekeerd met planke schuttings

Nu van de tombola die tombola gebeurde op de voor naamste plek van de Stad eenige dagen van te voren werden die lootjes rond gegeven daar de verloting moest gebeuren werdt een groote hoogen stellazie gemaakt dat ieder het duidelijk zien kon en een zwarte vlesch erg er op waar zij de nommers in gooide en in het rond draaide en als zij dan het nummer trokken waar het geld op gezet was dan kregen zij twintig frang en een lootje dat kosten maar vijftien bijokken zoodra zij dat geld getrokken hadden dan begon het Muziek te spelen.

SOESTER FEESTLIED
door H. Horvers

1029

1929

Feestlied

bij gelegenheid van het 900-jarig bestaan van Soest.

aangeboden door:

Gebroeders Alders

Boek-, Papier- en Kunsthandel Steenofstraat 34

Waar de Eem haar golven stuwt
Naar den wijden plas;
En het glanzend horenvee
Baadt in 't malsche gras;
Waar de boerenhofstee wijst
Op het grijs verleên:
Daar ligt mijn dierbaar Soest,) Bis
Mooier is er geen!)

Waar de wijde, hoge Eng
Straalt in gouden glans;
En de leeuwrik jublend stijgt
Tot den hemeltrans;
Waar zich uitstrekt, maagdelijk schoon,
't Wijd vermaarde Veen:
Daar ligt mijn dierbaar Soest,) Bis
Mooier is er geen!)

Waar U duin en heidebloem
Vriendlijk tegen lonkt;
En thans in de hooge lucht
't Vliegtuig raast en ronkt;
Waar het ruischend bosch U spreekt
Van een oud verleên:
Daar ligt mijn dierbaar Soest,) Bis
Mooier is er geen!)

Negen honderd jaren oud,
 Straalt Gij, jeugdig schoon;
 Vlaggentooi en feestgevang
 Wordt U thans geboôn;
 Allen juichen eensgezind
 Op Uw gloriëdag:
 Pal sta ons dierbaar Soest,) Bis
 Wat ooit komen mag!)

(wijze: "Limburg mijn Vaderland")

Hoe oud is dat gewicht?

Oude gewichten van 50 g - 1 ons - 2 hectogram - 5 ons staan bij veel mensen tegenwoordig als sieraad op een kast of vensterbank. Hoe oud is nu dat gewichtje. Sinds 1820 worden in Nederland bij ijk en herijk goedkeuringsmerken aangebracht, zoals ze onderstaand zijn opgenomen.

GOEDKEURINGSMERKEN

1820	A	1832	N	1844	Z	1856	M	1868	3	1880	P	1892	C	1914-15	V	1938-39	m	1963-64	A
1821	B	1833	O	1845	a	1857	n	1869	A	1881	Q	1893	d	1916-17	x	1940-41	n	1965-66	B
1822	C	1834	P	1846	b	1858	o	1870	B	1882	R	1894-95	f	1918-19	y	1942-43	p	1967-68	D
1823	D	1835	Q	1847	c	1859	p	1871	C	1883	S	1896-97	g	1920-21	Z	1944-46	q	1969-70	E
1824	E	1836	R	1848	d	1860	q	1872	D	1884	T	1898-99	h	1922-23	a	1947-48	r	1971-72	F
1825	F	1837	S	1849	e	1861	t	1873	E	1885	U	1900-01	k	1924-25	b	1949-50	s	1973-74	G
1826	G	1838	T	1850	f	1862	s	1874	G	1886	V	1902-03	n	1926-27	C	1951-52	t	1975	76 ^{en}
1827	H	1839	U	1851	g	1863	t	1875	H	1887	X	1904-05	p	1928-29	d	1953-54	v	1975	75 ^{en}
1828	J	1840	V	1852	h	1864	u	1876	J	1888	Y	1906-07	q	1930-31	f	1955-56	w	1975	75 ^{en}
1829	K	1841	W	1853	i	1865	v	1877	K	1889	Z	1908-09	r	1932-33	g	1957-58	x	1975	75 ^{en}
1830	L	1842	X	1854	k	1866	w	1878	L	1890	a	1910-11	s	1934-35	h	1959-60	y	1975	75 ^{en}
1831	M	1843	Y	1855	l	1867	x	1879	N	1891	b	1912-13	t	1936-37	k	1961-62	z	1975	75 ^{en}

1975 e.v.:
 de laatste twee cijfers van
 het jaartal in een vierkant
 stempelveld, bijvoorbeeld:

